

κης ἐν τῇ Προποντίδι πρὸς Ἀν. τοῦ Κόλπου Ξηροῦ. Ἡ Π. κατελήφθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατὰ τὸ 1912, οἵτινες περὶ τὸ Ἐξαμῆλι καὶ Μπουλαΐῳ (βλ. λ.) συνήντησαν τὰς τουρκικὰς δινάμεις τοῦ Φαραῷ πασσᾶ καὶ δὲν ἡδύνησαν νά προχωρήσωσι πέραν τοῦ λαιμοῦ τῆς Χερσονήσου τῆς Καλλιτόλεως. Τὴν δην Φεβρ. (ν. ἥ.) 1913 ιό Χ τουρκ. Σ., ἐπιβιβασθὲν εἰς Πάνορμον, ἤρετο νά πτοβιβάσεται εἰς Π., προκειμένου νά ἐπιτεθῇ κατὰ πλευρὸν κατὰ τῆς ΙV βουλγ. Στρατιᾶς (στρ. Κοράτσεφ), καθ' ὃν χρόνον κατὰ μέτωπον ἐν Μπουλαΐῳ θὰ ἐπειθεντο αἱ δυνάμεις τοῦ Φαραῷ πασσᾶ. Τὴν ἀποβίβασιν ὑπεστήριζεν ὁ τουρκ. στόλος, ὃστις διὰ τῶν πυρῶν ἔξεδοις ἔκειθεν τὰς βουλγ. δυνάμεις. Ἡ ἀπόβασις ἔξηκολούθησε τὴν 9ην Φεβρ., πλὴν οἱ Τούρκοι δὲν είχον εἰσέτει ἀποβιβάσει εἰμὶ ὅκτω μόνον τάγματα. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἡμέρας ταύτης τρεῖς βουλγ. φάλαγγες ἐπετεθῆσαν κατὰ τῶν ταγμάτων καὶ τὰ ἔξεδοιαξάν ἐκ τῶν ὑψηλάτων, ἀτινα κατέλαβον πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐνθα ἐπανεπιβιβάσθησαν καὶ ἐγκατέλειψαν τὴν ἐπιχειρήσιν ταύτην. Ὁ Ἐμπειρός βέντος μάλιστα, ἐπιτελάρχης τοῦ Σ. Σ. τούτου, ὃστις εἰσηγήθη τάς ἐπιχειρήσεις ταύτας, ἔφυγε κρυψώντας εἰς Κωνίουν, ὅπως διαφύγῃ ἐπικειμένην δολοφονίαν, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

Ιεριστερὰ ἀγγελικφόρως. Εἶδος κατοικιδίων περιστερών, εἰδικῶς ἔξησηκμένων καὶ χρησιμοποιουμένων παρὰ τῇ νηπερσίᾳ διαβιβάσσεων διὰ τὴν μεταφοράν συντύμων ἐγγάφων (τηλετῶν, τῶν καὶ παρὰ τινων καλούμενων περιστερισθανάτων). Ἡ χεήσις τῶν π. ὡς διαβιβαστῶν ἀνάγεται εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Πλούταρχος καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς ἀναφέρουσιν ὅτι εἰς Αἴγυπτοι, οἱ Ἑλλῆνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἐχοησιμοποίουν τοιαύτας π. εἰς τοὺς στρατούς των. Ἰστορικὸς τις βεβαιός ὅτι δὲ Σολομὼν ἐχοησιμοποίει π. διὰ τὴν εἰς τάς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου μεταβίβασιν τῶν διαταγῶν του. Κατὰ τὸν Μεσαιώνα αἱ ἄγγ. π. ἐχοησιμοποιούντο συνηθέστατα διὰ τὴν μετὰ τῶν πολιορκουμένων φρουρίων καὶ πύργων ἐπικοινωνίαν. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ χρῆσις τῶν ἄγγ. π. συνεχίζεται καὶ εἰς μεγαλύτερον μάλιστα βαθμόν, κατὰ δὲ τὴν πολιορκίαν τῶν Πασιούντων τῷ 1870, όχις εἰς τάς ἄγγ. π. κατορθοῦσαι ἡ ἐπικοινωνία μεταξύ τῆς προτενούσης καὶ τῆς Τούρ. Ἐδρευούσης κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς. Κατὰ τὸν τελευταῖον Παγκ. Πόλεμον ἐγένετο εὐρυτάτη χρῆσις τῶν ἄγγ. π., αἵτινες, χρησιμοποιούμεναι μέχρι τῶν πρώτων γραμμῶν, προσερέφερον πολυτιμότάτας ὑπτρεσίας, συμπλήρωσαν πολλάκις [τὰ] ἡλεκτρικά μέσα, ὃν ἡ λειτουργία διεκόπετο καὶ ἀναπληροῦσαν ἐν τῇ ὑπτρεσίᾳ τῶν διαβιβάσσεων τοὺς ἀγγελιαφόρους δόπλιτας (διαβιβαστάς), ἔξικονομούσαι δ' οὗτω αἷμα.

Χαρακτηριστικά. Ή ενν χρήσει σήμερον ἄγγ. π. είναι μεγαλόσωμος, μεταβιβάζει δέ τάς χαρακτηριστικάς πνευματικάς και φυσικάς ιδιότητας τοῦ εἰδούς της εἰς τοὺς ἀπόγονους, ὥστε νὰ καθισταται δυνατός η διὰ καταλλήλου ἐπιλογῆς και διαστανχώσεως διαμόρφωσις ἔξηγνηνιμένης γενεᾶς. Ή σωματικὴ ωώμη ἐπιτρέπει εἰς τὸ εἰδός τοῦτο τῶν π. νὰ διανύωσιν ἐν ἀνάγκῃ, ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας 700 και ἐνίστε 900 χλμ. Αἱ πτέρυγές των εἰναι λίαν ἰσχυραὶ και τὸ βάρος των ποικιλλει εἰς 425—525 γρμ. Διὰ τὸ ἄρρενει και 380—480 γρμ. διὰ τὸ θῆλυ. Τὰ ἀναπνευστικὰ ὅγανα τῆς π. περιλαμβάνουν και ἀερόφρουον, διανύσινται πλησίον ἀέρος κατὰ τὴν ἀπογείωσίν της και κενώνει κατὰ τὴν προσαγείωσίν της και διστις ὑποβοηθεῖ τὴν ἀναπνοὴν κατὰ τὴν πτήσιν και ἐλαττώνει τὸ ειδικὸν βάρος τοῦ σώματος της. Τὸ τε ἄρρενει και τὸ θῆλυ ἔχουν τὰς αὐτὰς ιδιότητας, πλὴν τὸ θῆλυ δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡμέρας τινας προ και μετά τὴν φωτοκαίν. Η π. ζῆται μέσον δρον 15 ἑτ. Ή ταχύτης πτήσεώς της κατὰ 1' είναι 1200—1600 μ. μὲ οὐροιν ἄνεμον, 1000—1200 μ. ἐν νηεμιά και 800—1000 μ. μὲ ἀντίθετον ἄνεμον ἦτοι κατὰ μέσον δρον 60 χλμ. καθ' ὕδαν. Καλῶς ἔξησκημένη π. δύναται νὰ διαδράμῃ κανονικῶς 300—400 χλμ., χωρὶς νὰ σταθῇ ἐνδιαμέσως, μεταφέρουσα βάρος 25—30 γραμ. Διὰ πτήσιν μικροτέραν, 30—50 χλμ., δύναται νὰ μεταφέρῃ και μεγαλύτερον βάρος μεχρις 100 γραμ. Ιδιότητες. Ή ἄγγ.. π. ἔχει δλως ίδιαιτέραν ἱκανότητα ἐπανόδου εἰς τὸν περιστερώνα της, ὀφειλομένην εἰς τὴν ἔνστικτον ἀγάπτην πρὸς τὴν φωλεάν της. Ή ικανότης αὐτῆς βασίζεται εἰς τὴν παρατηρητικότητα και τὴν τοπογραφικὴν μνήμην τῆς περιορεῖσ, καταλλήλως ἀναπνυσσομένας διὰ τῆς ἔξασκήσεως και στηριζομένας εἰς δύν φυσικάς ιδιότητας αὐτῆς, την ὁζείαν δρασιν και τὴν ἔνστικτον ἀντιλήψιν τῆς κατευθύνσεως. Ή ἀντιλήψις τῆς κατευθύνσεως ἔνστικτος εἰς πολλὰ ζῷα και ίδιαιτέρως εἰς τὰ πτηνά, φάνεται διὰ διφείλεται εἰς ίδιαιτέραν διασκευὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ὑπέρ, δι' ου και βλάβη τοῦ δευτερέου συνεπάγεται και ἀπώλειαν τῆς πρώτης. Ή δεξια δρασις είναι ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ἀντιλήψεως τῆς κατευθύνσεως και ἀναγκαῖον στοιχεῖον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παρατηρητικότητος και τῆς τοπογραφικῆς μνήμης. Ής ἐκ τούτου, π., μη ἔχουσαι ἀρκούντως ὁζείαν δρασιν, δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς ἀγγειολιφθόροι. Ή τακτάλληλος ἔκτατα δευτερείς και ή μεθοδικὴ ἔξασκησης αὐξάνουσα τὰς φυσικάς ταύτας ίδιότητας τῆς π., δύνανται νὰ αὐξήσωσι συγχρόνως τὴν θέλησιν και τὴν ἐπιμονήν αὐτοῦ, αι δύο τελευταῖαι αὖται ίδιότητες ὅμως διφείλονται μᾶλλον εἰς τὴν κληρονομικότητα. Αξιοσημειώτων τυγχάνει διτη ή ἄγγ. π. ἀφιεμένη ἐπανέρχεται εἰς τὴν φωλεάν της, ἀκολουθούσα εντελῶς εὐθείαν γραμμήν, ἀνέβαστρη περιστεριώνας της μειαφοράν της.

Ἐκπαίδευσις τῶν Ἀγγελ. π. Αἱ Ἀγγέλ. π. δέον νῦν ὑποβάλλωνται εἰς κανονικήν καὶ προοδευτικήν ἀσκησιν, ἀποβλέπουσαν εἰς τε τὴν σωματικήν προπόνησιν των καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν ἰδιοτήτων των.¹ Η σωματικὴ αὐτῇ προπόνησις καὶ ἡ εἰδικὴ ἐκπαίδευσις δέον νῦν γίνωνται συγχρόνως, λαμβάνονται δὲ κχώρα συνήθως κατά τὸ ἄπο 'Απρ. μέχρι 'Οκτωβ. χρονικῶν διάστημα. Η ἐκπαίδευσις τῶν γένων π. δοχεται δφ' ής αὐται συμπληρώσωσιν ήλικιαν τριάν μη-

νῶν. Λιά πρώτην φοράν ἀφίενται αὐταὶ ἐγρῦς τοῦ περιστερῶνός των, κολούσθως μεταφέρονται αὖται εἰς ἄποστασεις, αὐξάνονταις προσειπαῖς, αὐξένται εἰν ἀρχῇ μὲν καὶ ὅμιδας (παλαιῶν καὶ νέων π.) αἱ εἴται μερικούμενα. Κατὰ βροχεράς η δημιούρωδεις ίμρέας η ἐκ-αἰδένσις διακόπτεται. Μετά τὸ πέρας τῆς ἔκπατιδος, αἱ π., ναλόγος τῶν ἐπιδειχθεισῶν ἴδιοτήτων των, χωρίζονται εἰς δύο κα-ηγορίας, ἡτοι τὰς πρὸς ἀναταραγωγὴν (τὰς μᾶλλον ἐκλεκτάς) καὶ ἡς τεθησούμενας ἐν ὑπηρεσίᾳ. Κατὰ τὸ αὐτὸς χρονικόν διάστημα υπεκτίσεται πάντοτε καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν παλαιῶν π. Διὰ τὴν ἐν ολέμῳ χρησιμοποιησμὸν την π. ὑπάρχουν εἰδίκοι κινητοὶ περιστερεό-εσσες ἐπὶ ἵπποκινῆτων ή αὐτοκινήτων ἀμάξῶν.⁶ Οἱ θέμιστος τῶν ἄγγελ. εἰς τοὺς κινητοὺς τούτους περιστερεῶντας ἀποτελεῖ ἀντικείμενον εἰ-τῆς ἐκπαίδευσεως. Σημειωτέον δι τοῦ μετὰ πάσαν μετακίνησην τοῦ ινητοῦ περιστερεῶνος, πρέπει αἱ ἐν αὐτῷ π. διὰ προπαρασκευαστι-τῶν τινῶν ἀσκήσεων, νά κατατοπιδῦσι καὶ ἔσοικειωθῶσι πρὸς τὴν έαν ταύτην θέσιν τοῦ περιστερεῶνός των καὶ τότε μόνον δύνανται ἡ χρησιμοποιηθῆσθαι. Διὰ τὴν προπαρασκευὴν ταύτην ἀπαιτοῦνται -8. ήμέραι. Ομοίως ἀντικείμενον εἰδίκης ἐκπαίδευσεως ἀποτελεῖ ἔθισμος ἐκλεκτῶν τινῶν π. εἰς τὴν νυκτερινὴν πτήσην. Λαμβανό-

ένον υπ' οφει οὐτι μί π. φυσικαὶ δέ εἰπανταὶ τὴν νύκτα καὶ οὐτι κα-
αλαμβανόμεναι τυχὸν ὑπὸ τοῦ σκότους, διακόπτουσι τὴν πεῖσσιν, ίνα
νενεχθεῖσαι ταῦτην τὴν πρώτην. ὄλγα μόνον π.. εἴνε ἐπιδεκτικῆ-
ης τοιαύτης διὰ νυκτερινᾶς πεῖσσεις ἐκπαιδεύσεως. Λί εἰς τὴν εἰδι-
ῆν ταῦτην ἐκπαιδεύσιν ὑποβαλλόμεναι π. ἐκλέγονται κατόπιν ἐπι-
ειλημένης ἐπιλογῆς. Τελος ὑπάρχουσι καὶ ἀγγελ. π. εἰδίως ἐκπαιδεύ-
εινέμεναι εἰς εἰς ίκαναν νά ἐκπεισῶσι πεῖσσεις μεταβάσεως καὶ ἐπανό-
ρου, διαμένουσι κατά τὴν νύκταν ἐντὸς ἐνός κινητοῦ περιστερόνος
καὶ μεταβάνονται κατά τὴν ἥμέραν διὰ τροφὴν εἰς ἔτερον. Αἱ ἄγ.
π. ὡς μέσον διαβιβάσεων. Κατά τὰ ἀνωτέρῳ λεζθέντα ή ἄγ. π. είνε
ξαιρετος διαβιβαστής μεταξὺ τοῦ σημείου ἐξαπολύσεως τῆς καὶ τοῦ
εργοστερόν της (κινητοῦ ή σταθεροῦ). Λόγῳ τῆς ταχύτητός της
καὶ τὸν υψον εἰς οὗ ἴππαται (300 μ.), είνε ἐλάχιστα τιθοται.
Εκ τῆς τείρας τοῦ Μεγ. Πολέμου ἀπεδείχθη ὅτι αἱ εἰς π. ἀπώλειαι διὰ τὰς
μήκους διαδρομὰς (πιρατλανθητεῖσαι, πληγωθεῖσαι η φονευ-
θεῖσαι) δὲν φθάνουν τὰ 50 οյο. Η μέση ταχύτης των είνε 1000 μ.
ὅδοι 1' εἰς καρόν ευδίον. Η χιών, η ὅμιλη καὶ η σφροδάρ βροχή
παρακαλάνουσι σπουδαίως τὴν πεῖσσον αὐτῶν. Διατρέχουσι κίνδυνον
τὰ φονευθόσαι κατά τὴν πεῖσσον των η νά προσβληθῶσι ὑπὸ ὁργένων.
Τὴν νύκταν αἱ π. είνε ἀνίκανοι πρὸς πεῖσσον, ἐκτός τῶν εἰδικῶς
τῷδε τοῦτο ἐκπαιδεύμενων ἐκλεκτῶν π. Αἱ τελειταῖαι αὗται ι-
τινται καλλίτερον κατὰ τὰς σκοτεινάς, ἀλλὰ μὴ ὅμιλάρδεις η βρο-
χερδάς νύκταν, η κατὰ τὰς σεληνοφοτίστους τοιαύτας. Η ἐπιδρασία
τὸν ἀσφυξιογόνων ἀερίων ἐλαττώει τὴν ταχύτητα τῶν π. Εν τοις
παρακάμψισι δέον νά προφυλάσσωνται αὗται ἐπιμελῶς ἀπὸ τοὺς πον-
τικούς. Η διὰ π. διαβιβάσις δὲν είνε συνήθης διπλῆς ἐνονίας (ἐκτὸς
τῶν εἰδικῶν πρὸς τούτο ἐξησκημένον) ἀπατεῖ δέ συμπληρωματικῶν
μεταξύ τοῦ περιστερόνος καὶ τοῦ Σ. Δ. τοῦ πα-
λαιόπτου. Τὰ διὰ τῶν π. διαβιβάζομενα ἔγγραφα πρέπει κατ' ἀρ-
χὴν νά κρυπτογραφῶνται, η δὲ ἐξαπολύσις τῶν π. δέον νά γίνηται
ἀρκετὰ μακρὰν τοῦ Σ. Δ., ωσιε νά μη προδιδηται η θέσις τούτου
τὴν παρατηρησον τοῦ ἐχθροῦ. Τέλος δὲν είνε δυναται λίαν συ-
γγρανι μετακινήσεις τῶν περιστερώνων. Η ἄγ. π. ἐξ ἀλλού ἐπιτρέπει
μονάδα, ἀπολύτως μεμονωμένη καὶ ἐστερημένη παντὸς ἀλλού
μέσου διαβιβάσεων, νά ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῆς διοικήσεως τῆς. Τέλος
οἱ σταθμοὶ π. δὲν ἀπαιτοῦσιν οὐδεμίαν ίδιωτεραν ἐγκατάστασιν, δι-
δὲ ἐκ τῶν περιστερώνων ἀνεροδιαμόσι τῶν μονάδων εἰς π. δὲν κα-
ρουσιαζει ίδιωτεραν δυνσχερειαν. Αντιστόφρως διμως η ἀναπλήρω-
ση τῶν εἰς π. ἀπωλειων είνε ἀρκετὰ δυσχερεης. Επίσης αἱ διὰ π.
διαβιβάσεις παρουσιάζουν τὸ μειονέκτημα οτι δὲν ἀκολουθούσι
τὴν ιεροφανικὴν ὁδὸν, παραλειπομένων κατ' ἀνάγκην τῶν μεταξύ
αἵτοστοιλέων καὶ παραλήπτων ἐνδιμασέων κιλιποιν διοικήσεως.

Γενικαὶ οὐνθῆκαι χρησιμοποιήσεως. Κατ’ αὐχηνὸν κινητοὺς περιστερέωνας διαθέτουσιν αἱ Μεγ. Μονάδες ἀπὸ τοῦ Σ.Σ. καὶ ἄνω, ἐνίστανται καὶ αἱ μερ. ἐπιτικοῦ, σταθερούς δὲ τοιούτους μόνον αἱ Στρατιῶν. Γά τοι εἰν γραμμῇ Σ.Σ. διῆ τὸν π. τὸν περιστερεόν τον τὸν ἔγκαθιστών τον ἀναλόγους σταθμοὺς 2—6 π. Η περιποίησις τῶν π. ἀντιθέται τοῖς εἰδικῶς ἐκπαιδευμένους ὀπλίταις, καὶ οὐκέτενος περιστεροφίλους τον Τὴν ηρησιν τῶν Π. εἰς τοὺς ὡς ἄντο σταθμοὺς δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 2 ἡμέρας καὶ τὰς 3 νύκτας. Αἱ μὲν χρησιμοποιούμεναι π. τοῦ σταθμῶν, ἀφίενται ὑποχρεωτικῶς, μετά τὴν πάροδον τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος, ἀντικαθίστανται. Αἱ π. μεταφέρονται εἰς τοὺς σταθμοὺς καὶ διαφυλάσσονται ἐντὸς εἰδικῶν καλαθίσκων. Κατὰ τὴν ἐν τοῖς σταθμοῖς παραμονὴν τῶν ποτίζοντας τακτικῶς, ή διατριφορῇ των ὄψις καὶ η περιποίησις των ἐν γένει δὲν πρέπει νὰ ἥνται τοιούσιοτάριχος. Παρετηρηθήσαν τε περιπτώσεις καθ’ ὃς π., ἀφεθεῖσαν τῶν σταθμῶν δὲν ἥθελον νὰ ἀπομακρυνθῶσι τούτων εἴτε διότι παρέμειναν ἐπὶ πολὺ ἡ διότι ἔτυχον ἔξαιρετικῆς περιποίησεως. Τὸν ἀποτελλόμενα διὰ τῶν π. ἔγγραφα (περιστερογραφήματα) συντάσσονται ἐπὶ μικρῶν φύλλων λεπτοτάτου χάρτου καὶ εἰσάγονται ἐντὸς μικροῦ σωλήνου ἐξ ἀλουμινίου, στερεούμενον εἰς τὸν πόδα τῆς π. ἡ ἐντὸς τεμαχίου πτεροῦ χηνός, προσαρμοζομένου εἰς τὴν οὐδάτην π. Ο πρῶτος τρόπος είναι ἀσφαλέστερος, ἀλλὰ μᾶλλον δραστὸς δύναμενος νὰ προδῷσῃ τὴν ὡς ἀγγελ. ἰδιότητα τῆς π. Διὰ ἀποστάσεις μικροτέρας τῶν 50 χλμ., ἡ π. δύναται νὰ ἐφοδιασθῇ διὰ δύνατος ἔξι ἀλουμινίου ἀγγελιατοφόρων σωλήνων (ἀνά 1 εἰς ἕκαστον πόδα). Διὰ τὴν μεταφορὰν μεγαλυτέρων τεμαχίων χάργου (σχεδιαγραμμάτων, ἀναφορῶν κτλ.) δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι θύλακες, ἔξαρτοι, αὐτούς εἰναι ἀπὸ τὸν λαμπὸν τῆς π., δυσχεραύνουσιν ὅμως οὗτοι τὴν πτῆσιν αὐτῆς, δι’ ὃ καὶ ἡ χρησίς των περιορίζεται διὰ μικράς μόνον ἀποστάσεις. Λαμβανομένου νέου δψει, διτι, λόγῳ τοῦ ἀπατουμένου χρόνου πρόδεξαι κακῶσιν τῶν π. μεθ’ ἐκάντης στηγμετακήνησιν περιστερο-